

Stanowisko nr 6/2024
Komitetu Rewitalizacji Miasta Kalisza
z dnia 21 maja 2024 roku

Komitet Rewitalizacji Miasta Kalisza stanowiąc forum współpracy i dialogu interesariuszy z władzami miasta oraz wykonując swoją funkcję opiniodawczo – doradczą rekomenduje:

1. Większą dbałość o dziedzictwo kulturowe Kalisza w zakresie przedmiejska zabudowa mieszkalna i przemysłowa z przełomu XIX/XX w. (obszar rewitalizacji).
2. W przypadku wartościowej, ale zdegradowanej architektury przedmiejskiej z XIX/XX w. rezygnację z całkowitego wyburzenia na rzecz zachowania wartościowych elementów (np. ściany frontowej) i wkomponowania ich w nową architekturę.
3. Po uzyskaniu zgody WUOZ Delegatura w Kaliszu przygotowanie terenu pod inwestycję tj. rozbiórkę części murów (w złym stanie technicznym i bez wartości zabytkowej) przy jednoczesnym zabezpieczeniu wartościowych reliktyw (np. zamurowanie okien i drzwi, wzmocnienie murów itp.)

Rekomendacja dotyczy obiektów będących własnością m. Kalisza.

UZASADNIENIE

Rekomendacja pozostaje w zgodzie z zapisem Karty Weneckiej (1964) rozciągającej pojęcie zabytku nie tylko na wielkie dzieła ale również na skromne obiekty. Do takich należy małomiasteczkowa zabudowa z przełomu XIX/XX w. - relikty dawnych przedmieść i wsi podmiejskich Kalisza¹. Postulat większej dbałości o to niedocenione dziedzictwo, jest też związany ze zwiększonym zainteresowaniem tzw. ludową historią Polski podkreślającą, że historia to nie tylko dzieje elit (np. zamożnego mieszczaństwa) ale też ludzi gorzej sytuowanych. Niestety obiekty o których mowa są często mocno zdegradowane i słabo, a nawet niechętnie chronione, mimo, że znajdują się w Gminnej Ewidencji Zabytków². Warto zwrócić uwagę, że rekomendowane działania miały miejsce w przypadku budynku tzw. Gołębnika (Górnośląska 71). Obiekt znajdował się w złym stanie technicznym w związku z czym

1 Na obszarze rewitalizacji znaczące enklawy takiej architektury zachowały się zwłaszcza na terenie dawnego Przedmieścia Stawiszyńskiego, dawnej wsi Chmielnik, Przedmieścia Tynieckiego, Piskorzewia i Podgórze.

2 Całkowita rozbiórka i usunięcie z Gminnej Ewidencji Zabytków powinno być wyłącznie wynikiem utraty walorów zabytkowych lub wynikiem nowych ustaleń zaprzeczających posiadaniu tych wartości.

planowano jego wyburzenie. Staraniem poprzednich władz miasta udało się znaleźć inwestora, dokonano częściowej rozbiórki murów, ale znaczące partie zachowano i wmontowano w nową konstrukcję. Dzięki temu budynek uważany niedawno za bezwartościową ruderę dziś jest ozdobą tej części miasta. Działania odwrotne tj. rozbiórki i zastępowanie takiej architektury odmienną, najczęściej niezharmonizowaną zabudową niszczy i zubaża walory zabytkowego założenia urbanistycznego Kalisza.

Rekomendacja Komitetu jest zgodna ze stanowiskiem zaprezentowanym w opinii na temat Oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Kalisza w której Komitet wyraził opinię o konieczności przeciwdziałania degradacji budynków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków (Stanowisko nr 6/2023 z d. 04.07.2023).

Przewodniczący Komitetu Rewitalizacji

Radosław Gąsior